

Sygn. akt **III AUa 1829/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 sierpnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Wiesława Stachowiak (spr)

Sędziowie: SSA Jolanta Cierpiał

del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans

Protokolant: inspektor ds. biurowości Karolina Majchrzak

po rozpoznaniu w dniu 5 sierpnia 2015 r. w Poznaniu

sprawy (...) **Sp. z o.o. Sp. k. w Z.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

przy udziale zainteresowanego : J. M.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 8 września 2014 r. sygn. akt IV U 3008/13

1. **oddala apelację,**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz odwołującego kwotę 120zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans	SSA Wiesława Stachowiak	SSA Jolanta Cierpiał
-------------------------------------	-------------------------	----------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 sierpnia 2013 r. nr (...), znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonego **J. M.** z tytułu zatrudnienia u płatnika składek (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej z siedzibą w Z. (dawniej: Zakład (...) P. Z., K. Z.. S. (...) Spółka jawna) w okresach wskazanych w tej decyzji, stanowią kwoty szczegółowo wskazane w treści tej decyzji. Podstawą do wydania takiego rozstrzygnięcia było ustalenie, że w okresie zatrudnienia w Spółce objętym kontrolą zainteresowany 37% czasu pracy wykonywał poza granicami kraju. Zdaniem organu, zainteresowany był pracownikiem delegowanym do pracy poza granicami kraju i wyjazdy do pracy nie były

podróżami służbowymi, gdyż nie miały charakteru incydentalnego. Tym samym wypłacone świadczenia, tj. diety, ryczałty za noclegi oraz bilety komunikacji publicznej, stanowią przychód ze stosunku pracy, który stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, FP i FGŚP.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł płatnik składek (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowej z siedzibą w Z. (dawniej: Zakład (...) P. Z., K. Z.. S. (...) Spółka jawna),

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z dnia 8 września 2014 r., wydanym w sprawie o sygn. IV U 3008/13, Sąd Okręgowy w Zielonej Górze, Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił, iż należności wypłacone zainteresowanemu **J. M.** przez płatnika składek (...) Sp. z o.o. Sp. k. w Z. poprzednio Zakładu (...) P. Z., K. Z., S. S. Sp. j. z tytułu podróży służbowych nie stanowią podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne (pkt I) oraz zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz odwołującego (...) Sp. z o.o. Sp. k. w Z. poprzednio Zakładu (...) P. Z., K. Z., S. S. Sp. j. kwotę 60,00 zł tytułem zwrot kosztów zastępstwa procesowego (pkt II).

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego stanowiły następujące ustalenia faktyczne:

Płatnik składek (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa z siedzibą w Z. (dawniej Zakład (...) P. Z., K. Z.. S. (...) Spółka jawna), prowadzi działalność gospodarczą w zakresie produkcji i montażu reklam zewnętrznych – neonów na terenie Polski i Niemiec. Sąd Okręgowy ustalił, że specyfika działalności spółki polega a tym, że produkcja reklam odbywa się w siedzibie firmy w Z., a montaż u klienta. Spółka nie ma zakładu na terenie Niemiec ani aktualnie nie posiada żadnych zleceń na terenie Niemiec.

Z ustaleń Sądu I instancji wynika, że w latach 2011-2013 Spółka zatrudniała m. in. monterów i ślusarzy-spawaczy. Do obowiązków monterów należy montaż elementów reklamy w całość i pracę tę wykonują na terenie zakładu pracy, z uwagi na co ich stałym miejscem pracy jest siedziba płatnika składek w Z.. Natomiast w zależności od treści zamówienia, ostatnim etapem procesu wykonania reklamy może być zgodnie z zamówieniem jej montaż w miejscu wskazanym przez zleceniodawcę i wówczas któryś z monterów dokonuje montażu reklamy w terenie. Sąd Okręgowy ustalił, iż w tym czasie Spółka realizowała około 5% zleceń obejmujących montaż w terenie. Spółka nie miała wystarczającej liczby monterów, stąd do realizacji zleceń w terenie monterzy wyjeżdżali dosyć często. Zlecenia dotyczyły montażu reklam zarówno na terenie Polski, jak i za granicą. Monterzy do pracy na terenie Niemiec wyjeżdżali w ramach podróży służbowych – płatnik składek każdorazowo wystawiał każdemu z nich druk polecenia wyjazdu służbowego poza granice kraju w ściśle określonym celu.

Sądu I instancji ustalił ponadto, że zainteresowany **J. M.** był zatrudniony u płatnika składek w latach 2009-2013 w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku ślusarz-spawacz, a jako miejsce wykonywania pracy wskazano: ul. (...), (...)-(...) Z.. Z ustaleń Sądu I instancji wynika, że stałym miejscem świadczenia pracy zainteresowanego był zakład pracy w Z. w godzinach od 6.00 do 14.00. Zainteresowany pracował w dziale zwanym ślusarnią i jako spawacz spawał elementy do reklam świetlnych. W czasie zatrudnienia sporadycznie, tj. np. 2 razy w miesiącu, wyjeżdżał na montaż poza terenem zakładu. Zazwyczaj w latach 2011 – 2012 montaż odbywały się na terenie Niemiec, a zainteresowany wyjeżdżał na 1-2 dni. Wcześniej, tj. w latach 2009 – 2010, zainteresowany przez pierwszy rok w ogóle nie wyjeżdżał na montaż za granicę.

Sąd Okręgowy ustalił ponadto, że zainteresowany nie zatrudniał się w firmie płatnika składek z zamiarem pracy na terenie Niemiec. Z ustaleń Sądu I instancji wynika, że zainteresowany z wyprzedzeniem otrzymywał zlecenie od szefa, który mówił mu kiedy konkretnie ma wyjechać. Otrzymywał dokument wyjazdu, termin i zlecenie, co mam konkretnie wykonać. Z tytułu wyjazdu wypłacano mu każdorazowo zwrot kosztów podróży. Wypłacano diety, tytułem zwrotu wydatków poniesionych na zakup jedzenia, tj. około 42 euro za dobę. Podróż odbywała się samochodem

służbowym i zainteresowany nie ponosił w tym zakresie kosztów. Trzy wyjazdy odbyły się prywatnym samochodem zainteresowanego i wówczas z pracodawcą zawarł umowę na używanie pojazdu prywatnego.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd I instancji wydał zaskarżony wyrok, w którym uznał odwołanie płatnika składek (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej z siedzibą w Z. (dawniej: Zakład (...) P. Z., K. Z.. S. (...) Spółka jawna) za zasadne.

Sąd Okręgowy wskazał bowiem, powołując się na treść art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 1442 t.j.), iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz wypadkowe i chorobowe pracowników stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Zgodnie zaś z art. 12 ustawy z dnia 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2012 r., poz. 361 ze zm. t.j.) przychodem są wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężna świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone przez pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo płatnych. Kwestia wyłączeń niektórych przychodów z podstawy wymiaru składek uregulowana jest natomiast w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. z 1998 r., Nr 161 poz. 1106). Zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 15 tego rozporządzenia postawy wymiaru składki nie stanowi przychód w postaci diet i innych należności z tytułu podróży służbowej pracownika - do wysokości określonej w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju, z zastrzeżeniem pkt 17, zaś zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 16 tego rozporządzenia postawy wymiaru składki nie stanowi część wynagrodzenia pracowników zatrudnionych za granicą u polskich pracodawców w wysokości równoważności diety przysługującej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju za każdy dzień pobytu, określonej w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju, z tym zastrzeżeniem, że tak ustalony miesięczny przychód tych osób, stanowiący podstawę wymiaru składek nie może być niższy od kwoty przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy systemowej.

Powołując się na treść art. 77⁵ § 1 k.p. oraz opierając się o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd Okręgowy stwierdził, iż zainteresowany wykonując swoje obowiązki służbowe za granicą, wykonywał je w ramach podróży służbowych. Sąd Okręgowy stwierdził bowiem, że w umowie o pracę pracodawca określił miejsce wykonywania pracy zainteresowanego jako „ul. (...), (...)-(...) Z.”, gdzie mieści się zakład odwołującego, zaś ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że zainteresowany w miejscu tym pracę faktycznie wykonywał. Jakkolwiek rodzaj prowadzonej przez odwołującego działalności gospodarczej determinował konieczność wykonywania przez pracowników pracy w różnych miejscach, to jednak praca zainteresowanego nie polegała na stałym przemieszczaniu się - wyjazdy do pracy za granicę odbywały się incydentalnie (okazjonalnie), w zależności od rodzaju i intensyfikacji przyjętych do realizacji zleceń, a zatem nosiły cechy podróży służbowej.

Odnosząc się zaś do dokonanego przez organ rentowy procentowego wyliczenia czasu pracy zainteresowanego wykonywanej poza granicami kraju, Sąd I instancji podkreślił, że brak jest podstaw do ustalania jakichkolwiek sztywnych wartości procentowych i limitów czasu pracy, który przesądzały o potraktowaniu pracy zainteresowanego jako wykonywanej w ramach podróży służbowej, czy też nie. Jednakże nawet procentowy wskaźnik czasu pracy, na którego wyliczenie powołuje się organ rentowy (37%), nie przemawia za przyjęciem oceny pracy zainteresowanego jako niewykonywanej w ramach podróży służbowej. Sąd Okręgowy wskazał bowiem, że ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że monterzy oraz ślusarze-spawacze z założenia swoją pracę wykonywali na terenie zakładu w Z., a ich przebywanie na inwestycjach było incydentalne i nie było systematyczne - na terenie zakładu bowiem

montowano elementy reklamy w całość, a dopiero ostatnim etapem procesu wykonania reklamy mógł być - zgodnie z przyjętym zamówieniem - montaż reklamy w miejscu wskazanym przez zleceniodawcę. Montaż te zdarzały się zarówno na terenie Polski, jak i Niemiec, niemniej jednak pracownicy na stałe pracowali na terenie kraju, w siedzibie płatnika składek, co niewątpliwie było nie tylko intencją stron przy zawieraniu umowy o pracę, ale także odzwierciedlało odpowiadający prawdzie stan rzeczy. Zatem określenie w umowie o pracę zainteresowanego, że miejscem wykonywania jego pracy jest Z., tj. siedziba spółki, nie miało tylko teoretycznego charakteru, gdyż tam faktycznie znajdowało się stałe miejsce pracy zainteresowanego. Natomiast wyjazdy do pracy za granicę miały charakter nadzwyczajny i jako takie nosiły cechy podróży służbowej.

Nadto Sąd I instancji stwierdził, że płatnik składek wystawiał pracownikom wykonującym pracę w Niemczech delegacje służbowe, które stanowiły podstawę ich rozliczania. W delegacjach tych widniały adnotacje o dacie i godzinie każdorazowego przekroczenia granicy, celu podróży, środkach komunikacji i o rzeczywistym czasie pobytu za granicą.

Jednocześnie Sąd Okręgowy zauważył, że kontrola organu rentowego objęła jedynie ściśle określony okres tj. od 01.01.2011 r. do 31.03.2013 r., a więc była przeprowadzona wyrywkowo i mogła dotyczyć okresu wzmożonej ilości zleceń od kontrahentów niemieckich, czego czasowym skutkiem były częstsze wyjazdy prawników za granicę (obecnie zaś płatnik składek nie realizuje żadnych zleceń na terenie Niemiec).

Mając na względzie powyższe rozważania Sąd Okręgowy przyjął, że w okresach wskazanych przez organ rentowy zainteresowany przebywał w podróży służbowej, a tym samym wypłacone zainteresowanemu należności rzeczywiście miały charakter diet i jako takie stanowią należności, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 15 rozporządzenia i nie stanowią przychodu zainteresowanego w rozumieniu art. 18 ust. 1 ustawy systemowej.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał odwołanie płatnika składek za zasadne i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. oraz wskazanych wyżej przepisów prawa materialnego **wyrokiem** z dnia 8 września 2014 r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił, iż należności wypłacone zainteresowanemu **J. M.** przez płatnika składek (...) Sp. z o.o. Sp. k. w Z. poprzednio Zakładu (...) P. Z., K. Z., S. S. Sp. j. z tytułu podróży służbowych nie stanowią podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne (pkt I) oraz zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz odwołującego (...) Sp. z o.o. Sp. k. w Z. poprzednio Zakładu (...) P. Z., K. Z., S. S. Sp. j. kwotę 60,00 zł tytułem zwrot kosztów zastępstwa procesowego (pkt II).

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

1. przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów określonej w art. 233 § 1 k.p.c. poprzez uznanie, że **J. M.** odbywał podróże służbowe w rozumieniu art. 77⁵ § 1 k.p. wykonując zwykłe obowiązki objęte umową o pracę w miejscowościach za granicą Polski, w których pracodawca wypełniał zobowiązania umowne z kontrahentami,
2. naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1442 t.j. ze zm.) w związku z § 2 ust. 1 pkt 15 i 16 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161 poz. 1106) poprzez przyjęcie, że wypłacone pracownikowi należności z tytułu pracy za granicą Polski, w tym diety, ryczałty za noclegi oraz bilety komunikacji publicznej, nie są wliczane do podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne.

Wskazując na powyższe zarzuty, apelujący organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania wnioskodawcy oraz zasądzenie od odwołującej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, a ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W odpowiedzi na apelację odwołujący płatnik składek (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej z siedzibą w Z. (dawniej: Zakład (...) P. Z., K. Z.. S. (...) Spółka jawna) wniósł o oddalenie apelacji

oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego się kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Wniesioną przez organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. apelację uznać należy za bezzasadną.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, a zebrany materiał poddał wszechstronnej ocenie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów, przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c. Dokonując tej oceny, Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej oceny materiału dowodowego w świetle zasady sędziowskiej oceny materiału dowodowego, wyczerpująco wskazując, które dowody uznał za wiarygodne i dlaczego, a które nie, co logicznie i spójnie uzasadnił. W wyniku powyższego, Sąd Okręgowy wyjaśnił wszystkie istotne okoliczności sprawy. Z uwagi na powyższe, w ocenie Sądu Apelacyjnego wszystkie ustalenia faktyczne, dokonane przez Sąd Okręgowy, znajdują oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym, który Sąd I instancji właściwie ocenił na podstawie jego wszechstronnego rozważenia, polegającego na rzetelnej, bezstronnej ocenie wyników postępowania i ich prawidłowej interpretacji, przy uwzględnieniu zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego.

Odnosząc się zaś do zarzutu apelacji w postaci przekroczenia zasady swobodnej oceny dowodów określonej w art. 233 § 1 k.p.c. poprzez uznanie, że **J. M.** odbywał podróże służbowe w rozumieniu art. 77⁵ § 1 k.p. wykonując zwykłe obowiązki objęte umową o pracę w miejscowościach za granicą Polski, w których pracodawca wypełniał zobowiązania umowne z kontrahentami, zarzut ten należy uznać za chybiony. Wskazać należy bowiem, iż skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu oraz wyprowadzania z nich odmiennych, niż sąd, wniosków. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wyprowadzaniu przez sąd wniosków z zebranego materiału dowodowego (naruszenie zasad logiki może polegać zaś m.in.: na wewnętrznej sprzeczności wyroku, polegającej na dokonaniu przez sąd dwóch odmiennych ustaleń w zakresie tej samej okoliczności, na dokonaniu przez sąd ustaleń, które pozostają w sprzeczności z materiałem dowodowym, który sąd uznał za wiarygodny, na uznaniu za wiarygodne w całości dowody, które pozostają ze sobą w częściowej sprzeczności lub na wyprowadzeniu logicznie błędnych wniosków z ustalonych przez siebie okoliczności) albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, sąd nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. Natomiast jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać. Nie jest więc wystarczającym uzasadnieniem zarzutu naruszenia normy art. 233 § 1 k.p.c. wyrażenie przez apelującego dezaprobaty dla oceny prezentowanej przez Sąd pierwszej instancji i przedstawienie własnej oceny dowodów. Strona skarżąca ma obowiązek wykazania naruszenia przez sąd zasad oceny dowodów wynikających z art. 233 § 1 k.p.c., a zatem wykazania, że sąd wywiódł z materiału procesowego wnioski sprzeczne z zasadami logiki lub doświadczenia życiowego, względnie pominął w swojej ocenie istotne dla rozstrzygnięcia wnioski wynikające z konkretnych dowodów. W ocenie Sądu Apelacyjnego, apelujący tym wymaganiom nie sprostał.

Wskazać należy bowiem, iż – wbrew twierdzeniom organu rentowego – z zeznań zainteresowanego **J. M.** wynika, że nie zatrudnił się on u płatnika składek z zamiarem pracy na terenie Niemiec i każdorazowo otrzymywał z wyprzedzeniem zlecenie „od szefa”, który mówił mu kiedy konkretnie ma wyjechać oraz jednocześnie otrzymywał dokument wyjazdu, termin i zlecenie, co ma konkretnie wykonać (vide: zeznania zainteresowanego k. 27). Jednocześnie w umowach o pracę zawartych z zainteresowanym brak jest zapisu, na który powołuje się apelujący organ rentowy, że do zakresu obowiązków pracownika należał montaż urządzeń w miejscu wskazanym w umowie pomiędzy odwołującym a kontrahentami, w tym poza granicami kraju – wręcz przeciwnie w umowach tych wprost wskazano konkretne i jedyne miejsce wykonywania pracy przez pracownika, tj. „(...), (...)-(...) Z.”, czyli siedzibę płatnika składek (vide: k. 630, 632, 642 i 644 akt organu rentowego). Z prawidłowych ustaleń Sądu Okręgowego

wynika także, że w przeważającej mierze w tym właśnie miejscu zainteresowany rzeczywiście wykonywał swoją pracę jako ślusarz-spawacz. Jedynie w przypadku niektórych reklam (w zależności od treści zamówienia kontrahenta) ostatnim etapem procesu wykonania reklamy mógł być jej montaż w miejscu wskazanym przez zleceniodawcę, przy czym z zeznań zainteresowanego **J. M.** wynika, że w czasie zatrudnienia sporadycznie, tj. np. 2 razy w miesiącu, wyjeżdżał on na montaż poza terenem zakładu. Zazwyczaj w latach 2011 – 2012 montaż odbywał się na terenie Niemiec, a zainteresowany wyjeżdżał na 1-2 dni, zaś wcześniej, tj. w latach 2009 – 2010, zainteresowany przez pierwszy rok w ogóle nie wyjeżdżał na montaż za granicę (vide: zeznania zainteresowanego k. 27). Nie zmienia incydentalnego charakteru powyższych wyjazdów także okoliczność, że w kontrolowanym okresie zainteresowany odbywał je w każdym miesiącu. Jak słusznie wskazał bowiem Sąd Okręgowy każdorazowo wyjazdy te odbywały się w ściśle określonym celu (wykonania konkretnego zadania w postaci montażu konkretnej reklamy u konkretnego kontrahenta) na podstawie wystawionych każdorazowo jednostronnych poleceń podróży służbowej, za które to wyjazdy zainteresowany otrzymywał od płatnika składek należności z tytułu podróży służbowych. Ponadto ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że wyjazdy te obejmowały jedynie mniejszą część pracy pracownika (tylko ok. 37 % jego czasu pracy), podczas gdy w pozostałym czasie pracy zainteresowany wykonywał swoją pracę polegającą na spawaniu elementów do reklam świetlnych w siedzibie płatnika w godzinach od 6.00 do 14.00, zgodnie z zawartą umową o pracę. Natomiast wyjazdy w celu montażu reklamy w terenie nie miały charakteru systematycznego (vide: zeznania zainteresowanego k. 27). Przy czym, jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy, brak jest podstaw do ustalania jakichkolwiek sztywnych wartości procentowych i limitów czasu pracy, które przesądzałyby o traktowaniu pracy pracownika wykonywanej w ramach podróży służbowej – regulacji takiej nie przewiduje żaden z przepisów prawa, w związku z czym oceny, czy wyjazdy danego pracownika stanowią podróż służbową, czy też nie, należy każdorazowo dokonywać w oparciu o stan faktyczny konkretnej sprawy, biorąc pod uwagę treść przepisu art. 77⁽⁵⁾ § 1 k.p., który wskazuje na incydentalny, tymczasowy i krótkotrwały charakter podróży służbowej. W ocenie Sądu Apelacyjnego, taki właśnie charakter miały wyjazdy zainteresowanego **J. M.** w okresie objętym zaskarżoną decyzją.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny w pełni podzielił wszelkie ustalenia Sądu I instancji i przyjął je za własne, bez potrzeby ponownego ich przytaczania.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego, Sąd Apelacyjny podzielił również w całości ocenę prawną dokonaną przez Sąd Okręgowy.

Wskazać należy bowiem, iż zgodnie z przepisem art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1998 r., Nr 137 poz. 887 ze zm.), zwanej dalej „ustawą systemową”, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu podlegają m.in. pracownicy. Ponadto na podstawie art. 11 ust. 1 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej pracownicy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu, zaś na podstawie art. 12 ust. 1 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej także ubezpieczeniu wypadkowemu.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy systemowej, zasadą jest, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych m.in. w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej, czyli pracowników (z wyjątkiem prokuratorów), stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 ustawy systemowej. Zgodnie zaś z art. 20 ust. 1 ustawy z systemowej, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3. Natomiast na mocy art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r., Nr 164 poz. 1027 t.j. ze zm.) do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, z zastrzeżeniem ust. 5, 6 i 10 (przy czym ust. 6 stanowi, iż podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne pomniejsza się o kwoty składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, potrąconych przez płatników ze środków ubezpieczonego, zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych).

Zgodnie zaś z treścią art. 4 pkt 9 ustawy systemowej, przychodem w rozumieniu ustawy systemowej jest przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, m.in. z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku

pracy. Przepis art. 10 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 1991 r., Nr 80 poz. 350 ze zm.), zwanej dalej „u.p.d.o.f.”, stanowi natomiast, iż źródłami przychodów jest m.in. stosunek pracy, zaś zgodnie z art. 11 ust. 1 u.p.d.o.f. przychodami są otrzymane lub postawione do dyspozycji podatnika w roku kalendarzowym pieniądze i wartości pieniężne oraz wartość otrzymanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń. Pojęcie przychodów ze stosunku pracy precyzuje art. 12 ust. 1 u.p.d.o.f., który stanowi, iż za przychody ze stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych. Przepis ten wskazuje na otwarty katalog przychodów ze stosunku pracy, a to ze względu na użycie sformułowań "wszelkie wypłaty" oraz "wartość innych (...) świadczeń".

W drodze **wyjątku** podstawy wymiaru składek nie stanowią jedynie pewne rodzaje przychodów, które – na podstawie upoważnienia zawartego w art. 21 ustawy o systemowej – określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. z 1998 r., Nr 161 poz. 1106 ze zm.), zwane dalej „rozporządzeniem”. Między innymi przepis § 2 ust. 1 pkt 15 rozporządzenia wyłącza z podstawy wymiaru składek przychody w postaci diet i innych należności z tytułu podróży służbowej pracownika (do wysokości określonej w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju, z zastrzeżeniem pkt 17 tego przepisu). Ponadto przepis § 2 ust.1 pkt 16 rozporządzenia wyłącza z podstawy wymiaru składek przychody w postaci części wynagrodzenia pracowników zatrudnionych za granicą u polskich pracodawców – w wysokości równowartości diety przysługującej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju za każdy dzień pobytu, określonej w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju, z tym zastrzeżeniem, że tak ustalony miesięczny przychód tych osób, stanowiący podstawę wymiaru składek nie może być niższy od kwoty przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy systemowej.

Dla rozstrzygnięcia, czy w niniejszej sprawie znajduje zastosowanie wyłączenie z podstawy wymiaru składek przychodu określonego w § 2 ust. 1 pkt 15 rozporządzenia w postaci diet i innych należności z tytułu podróży służbowej pracownika (do wysokości określonej w tym przepisie), konieczne było ustalenie, czy wyjazdy odbywane przez zainteresowanego **J. M.** w ramach zatrudnienia u płatnika składek, za które płatnik składek wypłacił zainteresowanemu sporne świadczenia, tj. diety, ryczałty za noclegi oraz bilety komunikacji publicznej, miały charakter podróży służbowych. W tym zakresie Sąd Apelacyjny zgadza się z oceną prawną Sądu Okręgowego, iż w przedmiotowej sprawie, wbrew stanowisku apelującego organu rentowego, wyjazdy zainteresowanego **J. M.** miały charakteru podróży służbowych, a nie stanowiły wykonywanie pracy przez pracownika w różnych miejscach zgodnie z zobowiązaniem umownym. Wskazać należy bowiem na przepis art. 77⁵ § 1 k.p., zawierający definicję „podróży służbowej”, który stanowi, że podróżą służbową jest każde udanie się pracownika na polecenie pracodawcy poza miejscowość, w której znajduje się siedziba pracodawcy lub poza stałe miejsce pracy w celu wykonania zadania służbowego. W judykaturze pojawiały się różne interpretacje tego pojęcia, z uwagi na co wielokrotnie było ono przedmiotem rozważań zarówno tutejszego Sądu, jak i Sądu Najwyższego. Obecnie przeważa wykładnia przyjęta w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2008 r., sygn. II PZP 11/08, którą w pełni podziela również Sąd Apelacyjny. Zauważyć należy bowiem, że podróż służbowa nie jest tym samym, czym wykonywanie pracy, gdyż zadania polecane pracownikowi do wykonania w podróży służbowej zasadniczo różnią się od pracy, do wykonywania której pracownik zobowiązał się w umowie nawiązującej stosunek pracy (art. 22 § 1 k.p.). Treść przepisu art. 77⁵ § 1 k.p. wskazuje na incydentalny, tymczasowy i krótkotrwały charakter podróży służbowej. Oznacza to, że istotnym elementem oceny w sprawie jest to, czy pracownik ma do wykonania poleczone zadanie w podróży służbowej (art. 77⁵ § 1 k.p.), które to w kompleksie jego obowiązków stanowi zjawisko nietypowe, okazjonalne, czy też

wykonuje pracę przez dłuższy czas w innym miejscu, niż zapisane w umowie o pracę lub innym dokumencie (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2008 r., sygn. I PK 208/07, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2009 r., sygn. II PK 138/09, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2009 r., sygn. II PK 210/08). Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie dotyczącym zagadnienia podróży służbowej zwrócił także uwagę, z czym Sąd Apelacyjny się zgadza, że w zmieniających się warunkach społeczno – ekonomicznych, w zatrudnieniu pracowniczym zmiana miejsca pracy coraz częściej nie jest sytuacją szczególną, z uwagi na co nie jest wykluczone porozumienie stron stosunku pracy co do zmian miejsca pracy. Jeżeli zaś dochodzi do umownej zmiany miejsca wykonywania pracy, to nie jest to miejsce pracy niestałe (a contrario do stałego z art. 77⁵ § 1 k.p.), w którym jest realizowane zadanie służbowe zgodnie z art. 77⁵ § 1 k.p. (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 17 lutego 2012 r., sygn. III UK 54/11). Tym samym, podjęcie przez pracownika podróży w celu wykonania określonej pracy na podstawie porozumienia zawartego z pracodawcą, nie jest podróżą służbową w rozumieniu art. 77⁵ § 1 k.p. (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 4 marca 2009 r., sygn. II PK 210/08).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, że w niniejszej sprawie zainteresowany w spornym okresie zgodnie z treścią zawartej umowy regularnie i w przeważającej mierze wykonywał pracę na terenie zakładu pracy (w siedzibie płatnika składek), która polegała na spawaniu elementów do reklam świetlnych. Natomiast zadania polecane zainteresowanemu do wykonania w podróży służbowej, tj. montaż reklamy w terenie w miejscu wskazanym przez zleceniodawcę (co dotyczyło jedynie niektórych reklam w zależności od treści zamówienia kontrahenta), zasadniczo różniły się od określonej wyżej codziennej pracy zainteresowanego i nie miały charakteru systematycznego – odbywały się incydentalnie (okazjonalnie), w zależności od rodzaju i intensyfikacji przyjętych do realizacji zleceń przez płatnika składek (zainteresowany wyjeżdżał na montaż poza terenem zakładu ok. 2 razy w miesiącu, zaś w latach 2009 – 2010 zainteresowany przez pierwszy rok pracy w ogóle nie wyjeżdżał na montaż za granicę). Jak wskazano powyżej, nie zmienia incydentalnego charakteru wyjazdów zainteresowanego także okoliczność, że w kontrolowanym okresie zainteresowany odbywał je w każdym miesiącu, gdyż każdorazowo wyjazdy te odbywały się w ściśle określonym celu - wykonania konkretnego zadania w postaci montażu konkretnej reklamy u konkretnego kontrahenta). Podstawą wyjazdu każdorazowo były zaś jednostronne i z góry narzucone przez płatnika składek jako pracodawcę polecenia podróży służbowej wystawione na drukach polecenia podróży służbowej, zobowiązujące zainteresowanego do odbycia takiej podróży. W delegacjach widniały adnotacje o dacie i godzinie każdorazowego przekroczenia granicy, celu podróży, środkach komunikacji i o rzeczywistym czasie pobytu za granicą, który wynosił zazwyczaj kilka dni (rzadko kilkanaście), po których zainteresowany wracał do wykonywania regularnej pracy polegającej na spawaniu elementów do reklam świetlnych., którą wykonywał w siedzibie płatnika, będącej jego stałym miejscem pracy, w godzinach od 6.00 do 14.00, zgodnie z zawartą umową o pracę. Ślusarze-spawacze pracowali bowiem na stałe na w siedzibie płatnika na terenie kraju, spawając elementy do reklam świetlnych, a dopiero ostatnim etapem procesu wykonania reklamy mógł być - zgodnie z przyjętym zamówieniem - montaż reklamy w miejscu wskazanym przez zleceniodawcę (zarówno na terenie Polski, jak i Niemiec), co jednak miało charakter incydentalny, w zależności od rodzaju i intensyfikacji przyjętych do realizacji zleceń przez płatnika składek. Z uwagi na powyższe zgodzić należy się z oceną Sądu Okręgowego, że monterzy oraz ślusarze-spawacze z założenia swoją pracę wykonywali na terenie zakładu w Z., a ich przebywanie na inwestycjach było incydentalne i nie było systematyczne.

Biorąc powyższe rozważania pod uwagę, również w ocenie Sądu Apelacyjnego w okresach wskazanych przez organ ubezpieczeń społecznych zainteresowany przebywał w podróży służbowej, a tym samym wypłacone zainteresowanemu należności wskazane w zaskarżonej decyzji rzeczywiście miały charakter diet i innych należności z tytułu podróży służbowej i jako takie są należnościami, o której mowa w § 2 ust. 1 pkt 15 rozporządzenia, a zatem nie stanowią przychodu zainteresowanego w rozumieniu art. 18 ust. 1 ustawy systemowej.

Z powyższych względów podniesiony w apelacji zarzut naruszenia prawa materialnego, a w szczególności art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1442 t.j. ze zm.) w związku z § 2 ust. 1 pkt 15 i 16 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161 poz. 1106) poprzez przyjęcie, że wypłacone pracownikowi należności z tytułu pracy za granicą Polski, w tym diety,

ryczałty za noclegi oraz bilety komunikacji publicznej, nie są wliczane do podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne, należało uznać za chybiony.

W konsekwencji, w ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 8 września 2014 r. słusznie zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił, iż należności wypłacone zainteresowanemu **J. M.** przez płatnika składek (...) Sp. z o.o. Sp. k. w Z. poprzednio Zakładu (...) P. Z., K. Z., S. S. Sp. j. z tytułu podróży służbowych nie stanowią podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne.

Kierując się powyższymi względami, **apelację należało uznać za bezzasadną i na podstawie art. 385 k.p.c. oddalić**, co uczynił Sąd Apelacyjny w wydanym wyroku (**punkt 1**).

Orzeczenie o kosztach zawarte w **punkcie 2** wyroku znajduje swoje uzasadnienie w treści art. 98 ust. 1 i 3 w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 11 ust. 2 w zw. z § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r., Nr 163 poz. 1349 ze zm.). Zasądzona kwota stanowi zwrot kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej wygrywającemu spór płatnikowi składek od przegrywającego spór apelującego organu rentowego wysokości 120 zł, tj. 100% minimalnej stawki wynagrodzenia nowego pełnomocnika w postępowaniu apelacyjnym przed sądem apelacyjnym, jednak nigdy nie mniej niż 120 zł.

del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans	SSA Wiesława Stachowiak	SSA Jolanta Cierpiał
-------------------------------------	-------------------------	----------------------